Государственное казенное общеобразовательное учреждение Республики Дагестан « Бабаюртовская средняя школа-интернат №11»

# Открытый урок в 8 «а» классе на тему:

# «Понятие об однородных членах предложения»

Подготовила и провела: Адильсаидова Айда Керимовна

11.01.2022год.

**Тема урока.** Понятие об однородных членах предложения.

**Цель:** - закрепить знания о частях речи;

- углубить знания об однородных членах предложения;
- познакомить с предложениями ,содержащими несколько рядов однородных членов.

**Задачи:** способствовать выработке умений и навыков по применению знаний об однородных членах предложения на письме ,различать простое и сложное предложение.

**Планируемые результаты**

**Предметные:**

1.Углубления понятия об однородных членах предложения.

2.Отработка умения находить однородные члены , выделять их на письме и расставлять знаки препинания.

**Метапредметные:**

1.Формирование регулятивных универсальных учебных действий:прогнозирования,самоконтроля,самооценки и коррекции.

2.Умения вести учебный диалог с учителем и со сверстниками

3.Формирование познавательных универсальных учебных действий.

**Личностные:**

**-Поддержание устойчивого познавательного интереса к предмету,воспитание любви к родному языку, эстетического отношения к слову.**

**Тип урока:** **комбинированный.**

**Оборудование:** **Кумыкский язык 8 класс. Учебник для общеобразовательных учреждений. Авторы-составители: И.А.Керимов, А.З.Абдуллаева; тетради,ручки,карточки, ИКТ доска,презентация,ноутбук,русско-кумыкский словарь.**

## План урока.

1. **Организационный момент.**
2. **Повторение пройденного материала. Словарный диктант.**
3. **Выполнение заданий на карточках. Работа со словарем и ноутбуком.**
4. **Работа над новой темой.**
5. **Физминутка.**
6. **Работа с учебниками.**
7. **Закрепление урока.**
8. **Домашняя работа.**
9. **Подведение итогов. Оценивание учащихся.**

# Дарсны гетиши.

-Салам яшлар. Бугюн бизин ана тилден ачыкъ дарсыбыз оьтгерилежек. (1-слайд)
Дарсны мен къумукъ шаир Яха Завурованы сезлери булан башламагъа сюемен. (2-слайд)

...Къумукъ халкъым,азиз халкъым,

Сёне татли тилибиз.

Биз тас этсек ана тилни-

Тас болар миллетибиз...

Ачабыз тептерлерибизни,язабыз бугюнгю числону.(язып барагъан кюйде лакъырлашыв юрюле)

Январны гьакъында не айтып болабыз(йылны биринчи айы,къыш,сувукъ заман,къар ява... бугюнгю чакъ нечикдир? Не айтып болабыз терезеден таба къарап? (гюн шавла бере;къыш деп къарамайлы чакъ ачыкъ;тереклер ялангъач...) гьали шу биз табиатны гьакъында айтгъан сёзлени къоллап,жумла айтыгъыз.

Къышны экинчи айы январ ай буса да; къырда къар ёкъ,гюн шавла бере,адамлар енгил гийингенлер.

Сёзлюк диктант оьтгериле.
(Къызыл,сари,яшыл,арив,эрши,гелди,гетди,салды,агъач,таш,китап,тептер,аста,чалт,бек,осал)

Эшик къагъыла.

-Кимдир? Гиригиз.

- Мен кагъызчы-Альбинаман. Сиз Айда Керимовнамысыз?

- Дюрмен.

-Мен сизге тел урулуп билдирив ва уьч кагъыз алып гелгенмен.(кагъызлар бериле)

- Гетмей туругъуз кагъызчы. Мен охуюм чу бу телеграмны.

«Аявлу яшлар! Менден сизге бир тилев.Агъачлыкъдагъы къыр жанлар къачып гетген. Кемек этигиз,тилеймен сизге оланы жыймагъа.»

Агъачлыкъны пачасы Арсланкъаплан.

-Агъачлыкъны пачасы бизден кемек излей. Этейикми ,яшлар,кемек?

-Этейик.

-Кагъызчы-Альбина,сюе бусагъыз,сиз де къошулугъуз яшлагъа.

-Сюемен,дагъы.

Къыр жанланы жыймакъ учун бизге бу кагъызлар кемек этежек ,Арсланкъаплан бизге тапшурувланы гьазир этип йиберген.(яшыл кагъыз ачыла,ону ичиндеги соравлар шиша бошгъапгъа тёгюле.)

-Яшлар,гьар бёлюкден бирев чыгъып соравгъа жавап берме герек . Соравлар буса къыр жанланы аркъасына язылгъан. Тюз жавап бергенлер жанланы агъачлыкъгъа йибере.Шолайлыкъ булан биз Арсланкъапланны тилевюн кютежекбиз.

Биринчи бёлюкден бир охувчу чыгъып бошгъапдан бир жанны ала ва соравну охуй:

----Къумукъ тилдеги тил гесеклени айтыгъыз...(жавап бериле 3-слайд герсетиле ва жавап тергеле)
ЖАВАП: Атлыкъ.Ишлик.Сыпатлыкъ.Орунча.Санавлукъ.Гьаллыкъ. Жанны агъачлыкъгъа йиберейик.(аюв)

Экинчи бёлюкдеги охувчу гезикли жанны алып соравну охуй:

----Гьалны бёлюклерин ва соравларын айтыгъыз...(жавап бериле 4-слайд гёрсетиле ва жавап тергеле)
ЖАВАП: Ер гьал. Заман гьал. Себеп гьал. Мурат гьал.Кюй гьал. Оьлчев-даража гьал.(къыр мишик)

Уьчюнчю бёлюкдеги охувчу гезикли соравну охуй :

----Берилген сёзлени сёзлюкню яда интернетни кемеги булан къумукъча атларын табыгъыз.(тюлкю)

Филин -( ябалакъ) Лось-- (булан) Олень--- (къубагийик)

Сёзлюк булан иш гёрюлеген заман 2 охувчугъа карточкалар бериле.

Къалгъанлар буса къыр жанланы атларын къоллап жумлалар тизме герек. Маънасы гючлюсю доскада язылажакъ. (5-слайд)

Къоян,тюлкю,бёрю агъачлыкъда яшай. Жумланы синтаксис чечив,сёзлени тил гесими токъташдырыла.

3-нчю бёлюкдеги охувчуланы жавабы тергеле ва китапны ва интернетни бизин яшавда ери гьакъда айтыла.Къайсы тез ва тюз англатыв берегени токъташдырыла. (6-слайд)

Яшлар,доскада язылгъан жумлагъа къарайыкъ. Шу жумланы гьакъында не айтып болабыз?
-Хабар жумла(ахырында бюртюк салына); Генглешген жумла(баш уьюрден къайры экинчи даражалы уьюрлер бар); -Дагъы да не айтып болабыз шу жумланы гьакъында?(бир соравгъа жавап береген сёзлер бар,(къоян,тюлкю,бёрю-бир соравгъа жавап бере ва бир тил гесимден этилген,айыргъыч булан айырылып языла) Яшлар,нечик эсигизге геле,биз бугюн нечик жумлаланы гьакъында сёйлежекбиз?
(жумлада бир соравгъа жавап береген ,оьзлер байлангъан сёзню бир кюйде ачыкъ этеген сёзлени гьакъында сёйлежекбиз.)

Тюз.Шолай жумлалагъа «Бир жынслы уьюрлери булангъы жумлалар»деп айтыла.(7-слайд) Мени мурадым сизге янгы дарсны англатмакъ ва бир жынслы уьюрлени жумлаланы ичинде айырма уьйретмек.(8-слайд)

Гьар бёлюкге иш бериле. Жумлалар тизмек: (9-слайд) 1-нчи бёлюк-бир жынслы уьюрлер сыпатлыкъ болуп геле. 2-нчи бёлюк-бир жынслы уьюрлер хабарлыкъ болуп геле. 3-нчю бёлюк-бир жынслы уьюрлер толумлукъ болуп геле.Жумлалар охула ва охувчулар булан англатыла.(10-слайд беклешдириле.) Гьар команданы ишине гёре уьч жан агъачлыкъгъа йибериле.

Арсланкъаплан йиберген бир кагъызны ишин биз этдик.Гьали экинчи конвертни ачайыкъ ва онда берилген тапшурувланы да этейик. (гёк кагъыз ачыла). Тапшурувлар этиле,жанлар агъачлыкъгъа йибериле.

1 сорав. Тергевлю мультикге къарагъыз,бираз ял алыгъыз.(11 слайд)

2 сорав. Мультикдеги гёрюнюшге гёре къошма жумла ва бир жынслы уьюрлери булангъы жумла ойлашыгъыз.

3 сорав. Китапдан англатывну охумакъ. Бет 50.

Биз бугюн бек арив ишлеп турабыз.Эки кагъызны тапшурувун кютдюк. Биз уьчюнчю кагъыздагъы тапшурувланы да кютмеге герекбиз.(къызыл кагъыз гёрсетиле)Къарачыгъыз ,яшлар,шу кагъызланы бирге салгъанда бизин гезалдыбызгъа не геле? Ойлашып къарачыгъыз. (Дагъыстанны байрагъы). Байракъдагъы гьар тюс нени англата экен? Бирге ойлашайыкъ...

Яшыл тюс- Дагъыстанны яшыл авлакъларыны тюсю,бусурман динибизни тюсю.

Гёк тюс -Каспий денгизибизни тюсю

Къызыл тюс- Дагъыстан халкъны гьакъылын,гючюн,чыдамлыгъын исбатлай.(охувчулагъа байракъны тюслерини гьакъында англатывлар уьлешине)

Гьали уьчюнчю кагъызны тапшурувларын кютейик.Агъачлыкъны есиси бизге дагъы да не тапшура экен?

Гезиклетип тапшурувлар кютюле,жанлар агъачлыкъгъа йибериле.

1 тапшурув: Тапшурув 103 этиле.Гёчюрюп алмакъ,бир жынслы уьюрлени тюплерин гьызмакъ.

2 тапшурув:3-де бёлюкге иш: эришге гиччирек хабар яда шиъру тизмек.(гезиклетип охуйлар)

Кагъызчы-Альбина изну да алып класдан чыгъа.

3 тапшурув: Уьйге иш тапшурув 101,П.26. Уьйге иш англатыла.

Яшлар биз бугюн бек арив ишледик.Бизге берилген ишни кютдюк.Уьч де кагъызны тапшурувларын кютдюк. Мен сизге рази къалдым ва барыгъызгъа да арив къыйматлар саламан.

Эшик къагъыла ва Кагъызчы-Альбина Арсланкъапландан кагъыз алып геле.

**«Аявлу яшлар! Мен сизге баракалла билдиремен .Кеп савболугъуз. Баракалламны билдирип,сизге татли савгъатлар да йиберемен».**

**Агъачлыкъны пачасы Арсланкъаплан.**

**Охувчулагъа татли савгъатлар бериле,эпиграф охувчулар булан бирге охула.**

# Эпиграф

…Къумукъ
халкъым,азиз
халкъым,сёне татли
тилибиз.Биз тас этсек
ана тилни-тас болар
миллетибиз…

Яха Завурова.

# АНА ТИЛ ДАРСДАН АЧЫКЪ ДАРС.

Онгаргъан къумукъ тилден дарс береген муаллим Адильсаидова Айда Керимовна

# ТИЛ ГЕСИМЛЕР

- АТЛЫКЪ
- ИШЛИК
- СЫПАТЛЫКЪ
- ОРУНЧА
- САНАВЛУКЪ
- ГЪАЛЛЫКЪ

# ГЬАЛЛАНЫ ТЮРЛЮЛЕРИ

- ЕР ГЬАЛ
- ЗАМАН ГЬАЛ
- СЕБЕП ГЬАЛ
- МУРАТ ГЬАЛ
- КЮЙ ГЬАЛ
- ОЬЛЧЕВ-ДАРАЖА ГЬАЛ

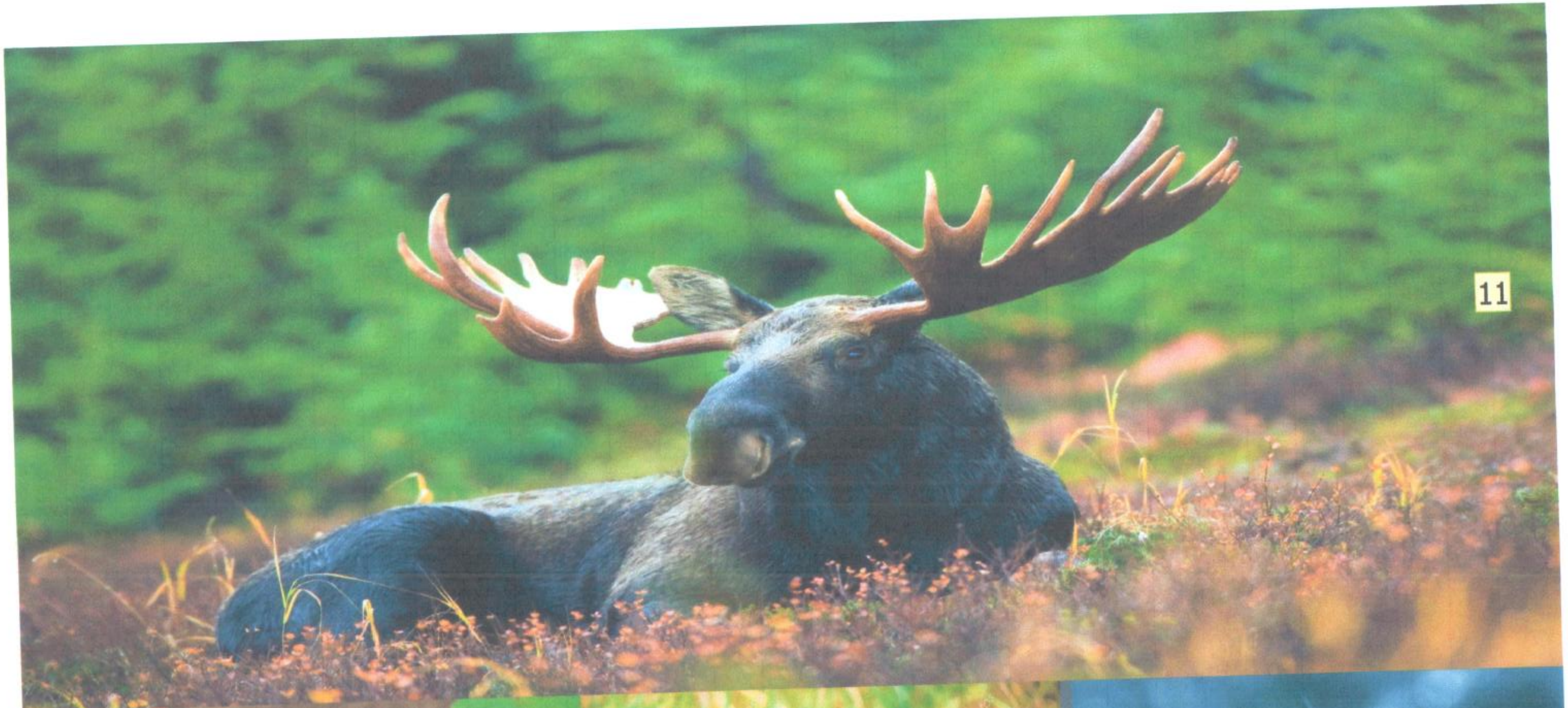
11

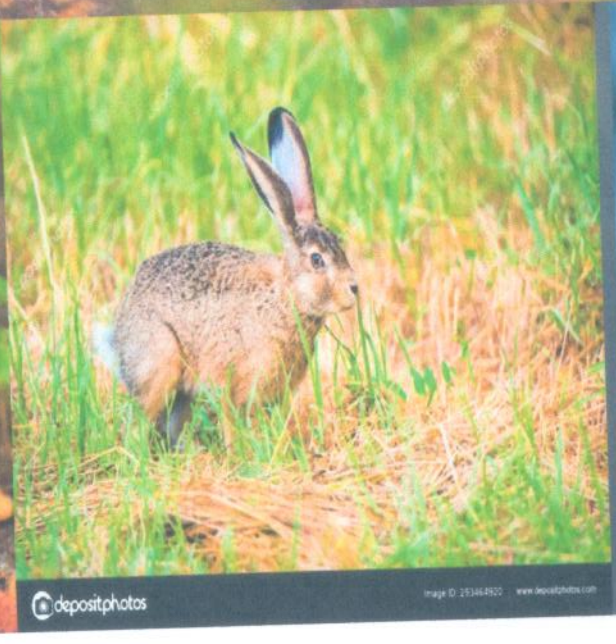
depositphotos

# Сёзлюк булан иш гёрюв

ЛОСЬ - «БУЛАН»

ОЛЕНЬ - «КЪУБАГИЙИК»

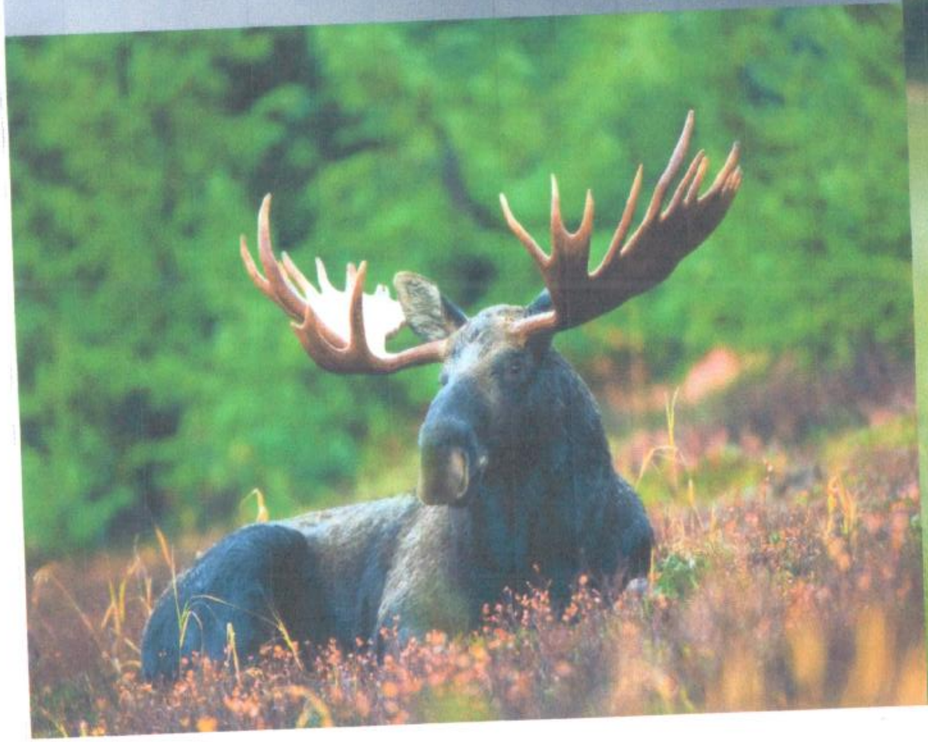

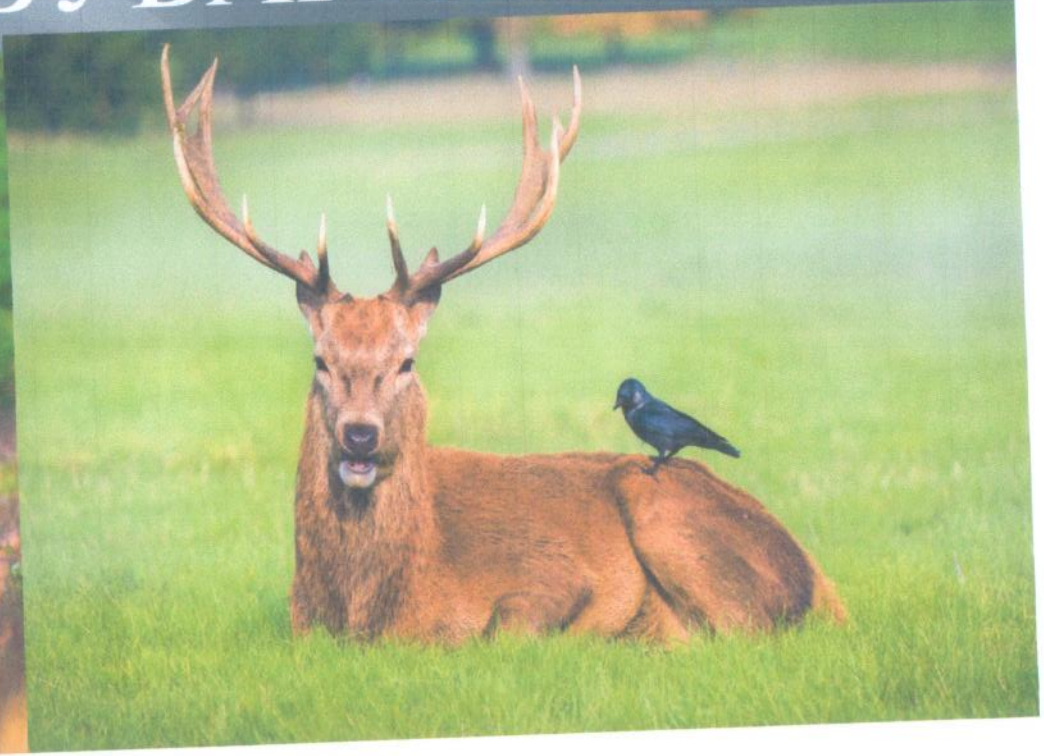

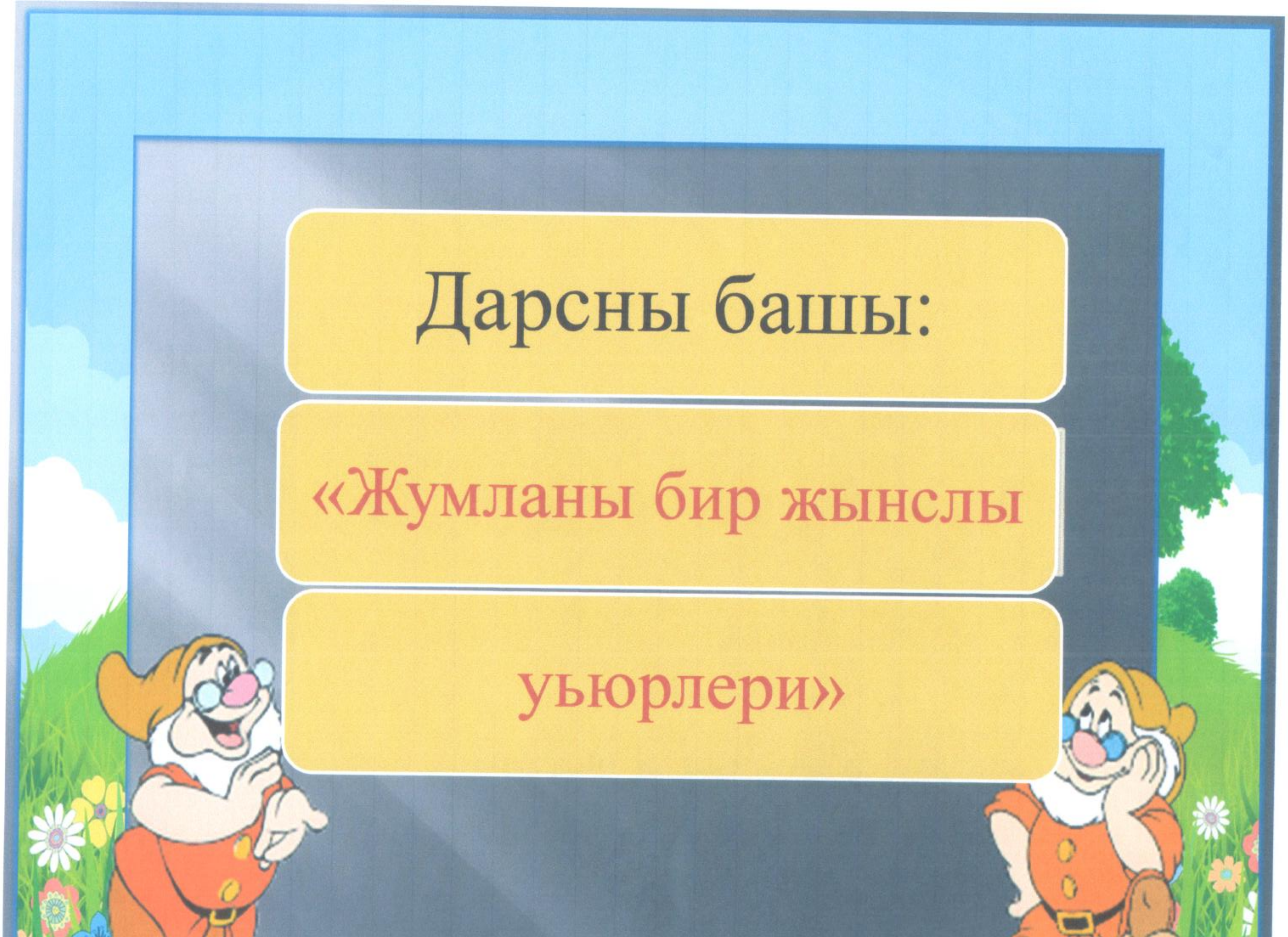
Дарсны башы:
«Жумланы бир жынслы
уьюрлери»

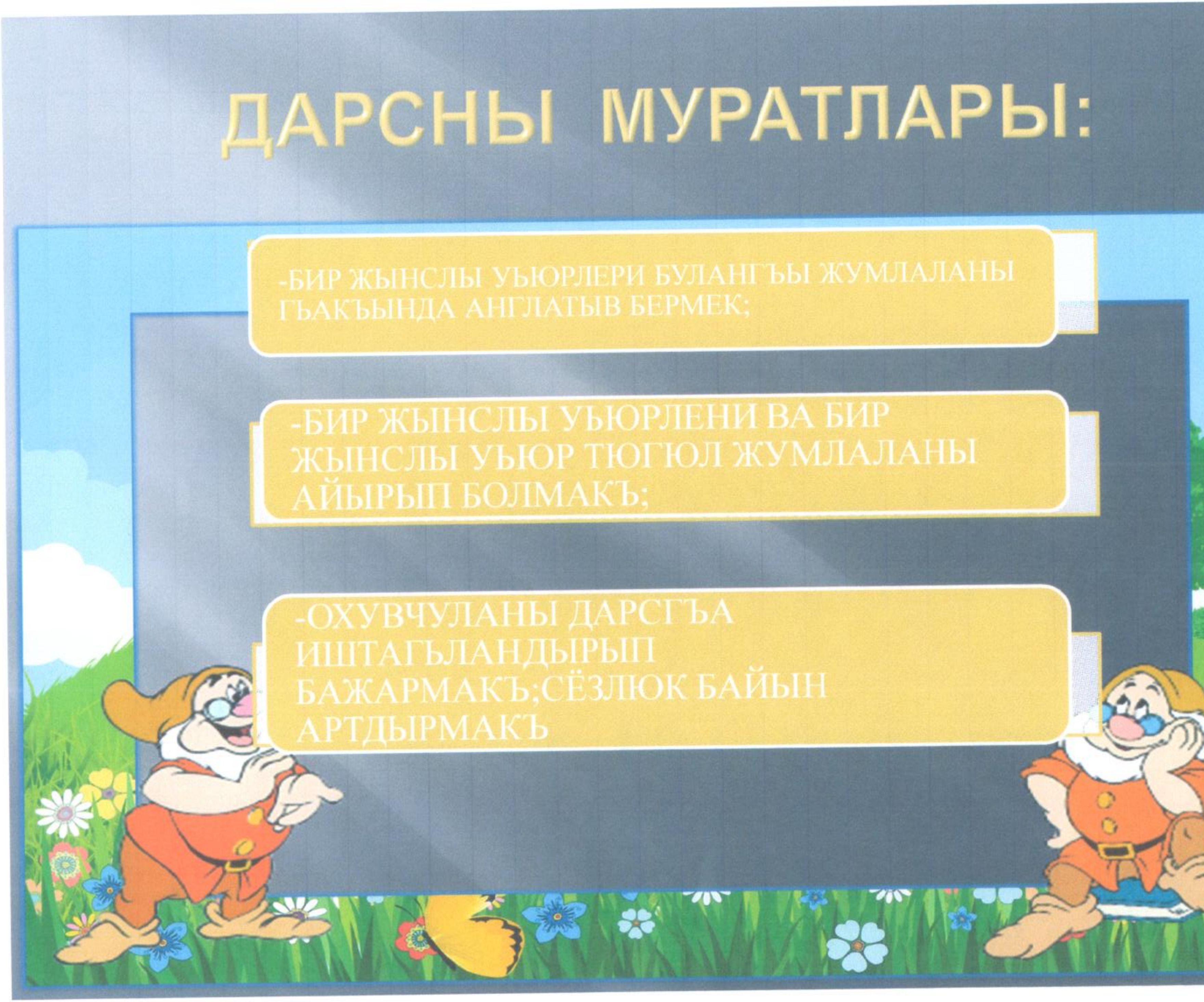
ДАРСНЫ МУРАТЛАРЫ:
-БИР ЖЫНСЛЫ УЬЮРЛЕРИ БУЛАНГЪЫ ЖУМЛАЛАНЫ ГЪАКЪЫНДА АНГЛАТЫВ БЕРМЕК;
-БИР ЖЫНСЛЫ УЬЮРЛЕНИ ВА БИР ЖЫНСЛЫ УЬЮР ТЮГЮЛ ЖУМЛАЛАНЫ АЙЫРЫП БОЛМАКЪ;
-ОХУВЧУЛАНЫ ДАРСГЪА ИШТАГЪЛАНДЫРЫП БАЖАРМАКЪ;СЁЗЛЮК БАЙЫН АРТДЫРМАКЪ

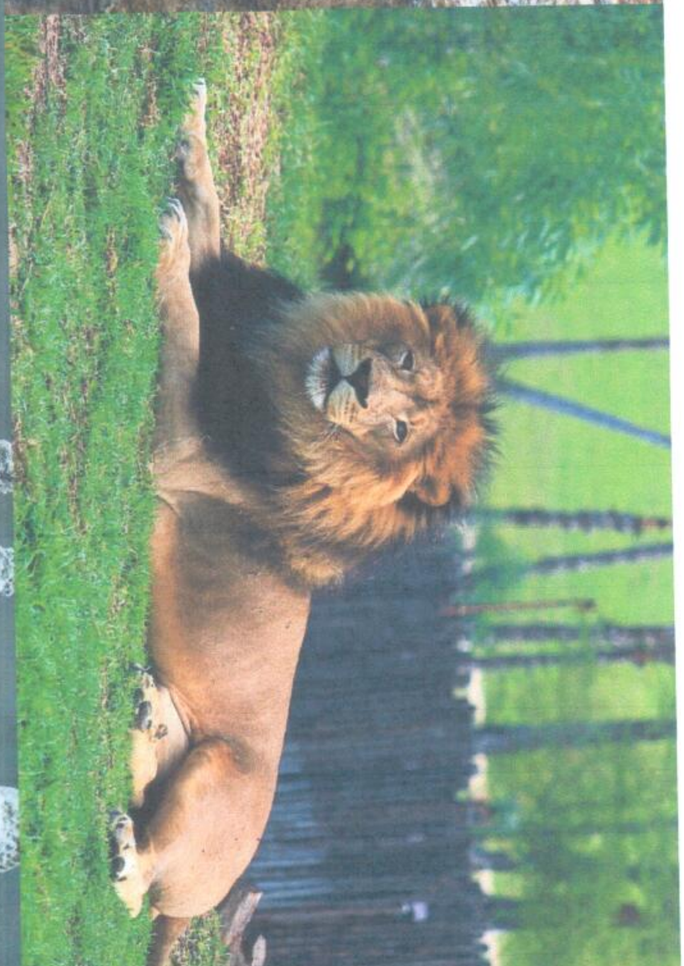

# Бир жынслы уьюрлени жумлада къуллугъу.

Бир жынслы иеси болуп геле

Бир жынслы хабарлыкъ болуп геле

Бир жынслы толумлукъ болуп геле

- Бир жынслы белгилевюч болуп геле.

- Бир жынслы гьал болуп геле

# Ял алыв мюгьлет

- «Ювуртотав» деген гёрюнюшден гесегине къарав.

Дарсны беклешдирив.
• Суратгъа гере жумлалар тизмек
• (бир жынслы уьюрлери иеси бола)
• Суратгъа гере жумлалар тизмек
• (бир жынслы уьюрлер тюгюл)
• Суратгъа гере жумлалар тизмек
• (бир жынслы уьюрлери хабарлыкъ бола)

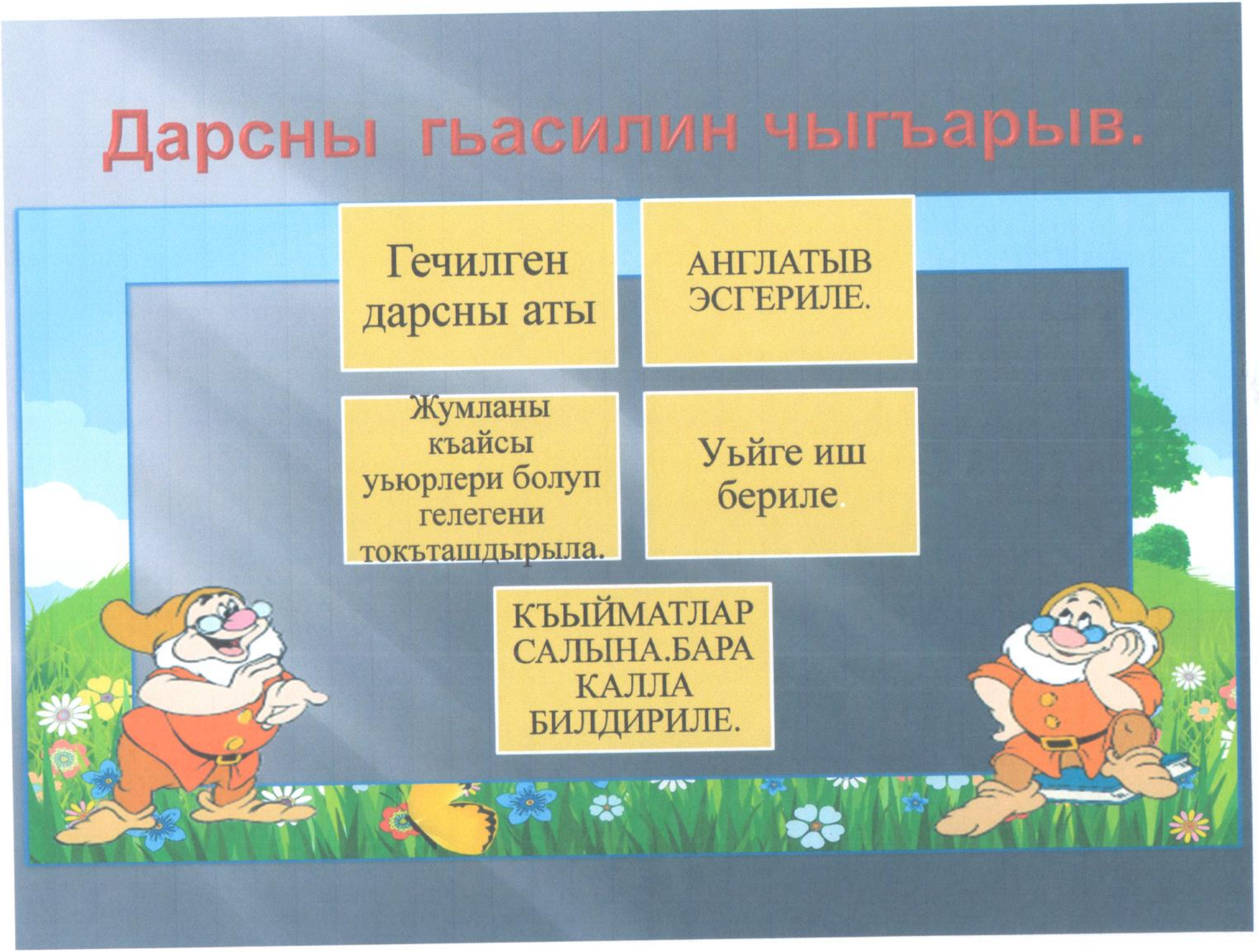
Дарсны гьасилин чыгъарыв.
Гечилген дарсны аты
АНГЛАТЫВ ЭСГЕРИЛЕ.
Жумланы къайсы уьюрлери болуп гелегени токъташдырыла.
Уьйге иш бериле.
КЪЫЙМАТЛАР САЛЫНА.БАРА КАЛЛА БИЛДИРИЛЕ.

Дарсны ахыры
КЁП
САВБОЛУ
ГЪУЗ